

Aan

De Staatssecretaris van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschappen
p/a de algemene rijksarchivaris
Postbus 90520
2509 LM 's-Gravenhage

Onderwerp

Ontwerp-selectielijst archiefbescheiden
beleidsterrein "Sociale verzekeringen" over de periode 1940-1997

R.J. Schimmelpennincklaan 3

Postbus 61243

2506 AE Den Haag

Telefoon 070 - 310 66 86

Telefax 070 - 361 47 27

E-mail cultuur@cultuur.nl

Mijnheer de Staatssecretaris,

Datum

- 6 MAART 2001

Uw kenmerk

R&B/osta/2000/962

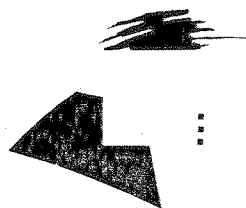
Uw brief van

25 mei 2000

Ons kenmerk

arc-2000.1595/2

1. Bij uw hiernaast vermelde brief deelde u de Raad voor Cultuur mede, dat de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, het College van Toezicht Sociale Verzekeringen, het Landelijk Instituut Sociale Verzekeringen en de Sociale Verzekeringsbank u hebben verzocht uw medewerking te verlenen aan de vaststelling van de selectielijst archiefbescheiden op het beleidsterrein 'Sociale verzekeringen' over de periode 1940-1997.
In uw brief verzocht u de Raad om binnen drie maanden advies uit te brengen. Wegens de afronding van de Cultuurnota-advisering en een personele wisseling bij het secretariaat van de Bijzondere Commissie Archieven is het echter niet gelukt om binnen deze termijn te adviseren. De Raad biedt u hierbij zijn verontschuldigingen aan voor de ontstane vertraging.
2. De Raad heeft deze ontwerp-lijst in eerste instantie aan procedurele en vervolgens aan inhoudelijke aspecten getoetst. Zijn belangrijkste bevindingen worden in respectievelijk de paragrafen 3 en 4 uitgewerkt. Mits rekening wordt gehouden met zijn aanbevelingen adviseert de Raad u over te gaan tot de vaststelling van de onderhavige ontwerp-selectielijst archiefbescheiden. De in uw adviesaanvraag gestelde specifieke vragen worden in de paragrafen 3, 4 en 5 van dit advies mede beantwoord.
3. *Toetsing van procedurele aspecten*
Voor wat betreft de procedurele aspecten zij in eerste plaats gememoreerd, dat de ontwerp-lijst als basiselectiedocument tot stand is gekomen overeenkomstig de methode, die uitgaat van een analyse, beschrijving en waardering van handelingen van de (rijks-)overheid, de zgn. PIVOT-methode. Aan dat ontwerp is een institutioneel onderzoek vooraf gegaan, waarvan verslag is gedaan in het rapport "Verstrekkende Zekerheid. Een institutioneel onderzoek op het beleidsterrein sociale zekerheid ten aanzien van de sociale verzekeringen, 1940-1997 ('s-Gravenhage, december 1999).

Bij uw adviesaanvraag was tevens gevoegd een exemplaar van het verslag betreffende het, in artikel 3 van het Archiefbesluit 1995 voorgeschreven, overleg ter voorbereiding van de onderhavige ontwerp-selectielijst, het zgn. driehoeksoverleg.

Hieruit is de Raad gebleken, dat aan dat overleg is deelgenomen door de daartoe, in artikel 3, eerste lid, van het Archiefbesluit 1995 genoemde, personen en dat al ten tijde van het driehoeksoverleg een externe deskundige bij de voorbereiding van de ontwerp-lijst betrokken is geweest.

Het driehoeksverslag biedt voldoende inzicht in de tijdens dat overleg gebleken inhoudelijke knelpunten, het beraad daarover alsmede een motivering van de uiteindelijke voorstellen in dat verband. Tevens heeft de Raad kunnen vaststellen, dat het uitgebreide commentaar van de externe deskundige bij de ambtelijke voorbereiding van de lijst op een goede en zorgvuldige manier is betrokken en, waar dat wenselijk werd geacht, in de concept-lijst is verwerkt.

Pagina

2

Ons kenmerk

arc-2000.1595/2

De openbare terinzagelegging heeft blijkens uw adviesaanvraag niet geresulteerd in een reactie. De bij het driehoeksoverleg betrokken materiedeskundige prof.dr. J. Lucassen heeft, blijkens een bij de adviesaanvraag gevoegd schrijven van het Koninklijk Nederlands Historisch Genootschap van 4 mei 2000, aanvullend commentaar geleverd op de ter inzage gelegde versie, door opnieuw te verwijzen naar het advies dat hij op 16 juni 1999 heeft uitgebracht over een eerdere versie van de ontwerp-selectielijst. In § 5 *Nadere beoordeling van de ontwerp-lijst* staat de Raad uitgebreid stil bij de opmerkingen van de externe deskundige.

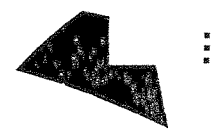
Opmerkelijk is dat de externe deskundige op eigen initiatief nader archiefonderzoek heeft verricht en daarbij beschikking heeft gekregen over de oorspronkelijke toegangen tot een bepaalde handeling, die zijn inzicht in de bijbehorende archiefstukken aanzienlijk heeft vergroot.

Vanzelfsprekend acht de Raad het wenselijk dat externe deskundigen bij voorbaat zo optimaal mogelijk worden toegerust voor hun adviestaak, en dus al het materiaal - inclusief de oorspronkelijke toegangen - tot hun beschikking hebben dat redelijkerwijs te vinden is en dat nodig kan zijn om tot een evenwichtig oordeel over een ontwerp-selectielijst te komen. Uit de verslaglegging van de externe deskundige zou moeten blijken in welke mate hij of zij gebruik heeft gemaakt van deze informatie.

De Raad adviseert u bovenstaande aanbevelingen door te voeren.

4. *Toetsing van inhoudelijke aspecten*

Mede op grond van zijn hiervoor vermelde bevindingen heeft de Raad getracht zich een oordeel te vormen over de inhoudelijke aspecten van het onderhavige ontwerp. Hij heeft daarbij vooral

gelet op de reikwijdte van de ontwerp-lijst (par. 4.1), de wijze waarop de gehanteerde selectiedoelstelling en de daaraan gerelateerde selectiecriteria zijn toegepast (par. 4.2), alsmede op de vraag of in afdoende mate met de verschillende belangen rekening is gehouden (par. 4.3)

4.1. De reikwijdte van de ontwerp-lijst

De ontwerp-lijst bevat voorstellen omtrent de selectie van handelingen op het beleidsterrein 'Sociale verzekeringen' over de periode 1940-1997. Het verslag van het driehoeksoverleg maakt echter melding van het feit dat dit ontwerp alleen betrekking heeft op de Minister van Sociale Zaken (en taakvoorgangers), de Secretaris-Generaal (en taakvoorgangers) en de minister, de door de Minister van Sociale Zaken (en taakvoorgangers) ingestelde organen met eigen wettelijke taken en bevoegdheden, alsmede de in- en externe advies- en overlegorganen die ingesteld zijn (waren) door, of onder toezicht staan (stonden) van de Minister van Sociale Zaken. De Raad heeft daarom uitsluitend die handelingen bekeken. De handelingen van de andere bij het onderhavige beleidsterrein betrokken actoren zijn, in afwachting van uitgewerkte voorstellen hieromtrent, buiten beschouwing gelaten.

Pagina

3

Ons kenmerk

arc-2000.1595/2

4.2. Toepassing van de selectiedoelstelling en - criteria

Uit het driehoeksverslag en de aanvullende rapportage blijkt, dat de selectiedoelstelling is toegepast in de versie waarin ook rekening wordt gehouden met het aspect van het veilig stellen van de bronnen voor de kennis van de Nederlandse samenleving en cultuur.

Met betrekking tot de aan die doelstelling gerelateerde selectiecriteria moet hij echter constateren, dat als zodanig de nog niet formeel vastgestelde criteria uit 1997 zijn gebruikt. Tot op heden is de Raad in afwachting van informatie uwerzijds omtrent het tijdstip waarop deze criteria al dan niet formeel zullen worden vastgesteld.

4.3. De waardering van de in artikel 2, eerste lid, onder d, van het Archiefbesluit 1995 bedoelde belangen

Ten aanzien van de feitelijke toepassing van de selectiedoelstelling en de daaraan gerelateerde selectiecriteria gaat de Raad er van uit, dat het administratieve belang, omvattende de aspecten 'verantwoording en bedrijfsvoering', in het driehoeksoverleg, waaraan ook door representanten van de zorgdrager is deelgenomen, genoegzaam is gewaardeerd. In gelijke zin neemt hij aan, dat ook met het belang van de recht- en bewijszoekenden voldoende rekening is gehouden.

Voor wat betreft de waardering van het historisch belang bij de, in de concept-lijst genoemde handelingen conformeert de Raad zich, behoudens hetgeen in paragraaf 5 volgt, aan de inbreng van de externe deskundige tijdens de totstandkoming van het ontwerp en de daarover in het driehoeksoverleg bereikte overeenstemming.

5. *Nadere beoordeling van de ontwerp-lijst*

In aansluiting op bovenstaande overwegingen en bevindingen heeft de Raad de verschillende onderdelen van de ontwerp-lijst bezien. In algemene zin kan hij instemmen met de lijst; het 'Advies voor het KNHG inzake de selectielijst betreffende sociale verzekeringen' van de externe deskundige (d.d. 16 juni 1999) geeft echter aanleiding tot het plaatsen van een serie kanttekeningen. Alvorens hieruit § 2.1 *Algemene opmerkingen* puntsgewijs te behandelen, plaats de Raad de navolgende opmerkingen:

Algemeen

De neerslag van handelingen die betrekking hebben op regels voor organisatie en werkwijze van fondsen, raden en wat dies meer zij en die goedkeuring behoeven van een hoger/ander orgaan dient te worden bewaard voorzover deze regels niet worden gepubliceerd.

Handeling 18

De neerslag van deze handeling (*bet (bij K.b.) benoemen van de leden, plaatsvervangende leden, secretaris en adjunct-secretaris van (landelijke adviescommissies)*) is voor vernietiging voorgedragen. Dit bevreemdt de Raad, aangezien de categorie 'benoemingen bij Koninklijk Besluit' in eerdere selectielijsten gold als criterium voor bewaring. Tevens is aangekondigd dat er een algemeen beleid voor waardering van benoemingen op komst was. In afwachting van dit algemeen beleid verzoekt de Raad om de waardering te wijzigen van V naar B.

Handeling 653, 655, 666, 679 en 748

Om dezelfde reden als genoemd bij handeling 18 dient de neerslag van deze handelingen bewaard te blijven. N.B. Indien blijkt dat de neerslag niet de beraadslagingen over de benoemingen bevat, komt deze alsnog voor vernietiging in aanmerking.

Handeling 652

Deze handeling is in het verslag van het driehoeksoverleg ten onrechte geschaard onder benoemingen, want het gaat om *het (bij amvb) vaststellen van regels voor de werkzaamheden van de Raad van Toezicht RVB, Raad van Toezicht LTOW en het College van Toezicht (ZW)*. Hieruit volgt dat de waardering moet worden gewijzigd van V naar B.

Handeling 888

Deze handeling heeft betrekking op *het beoordelen van de aanmelding van een ondernemingspensioen- of ondernemings spaarfonds en van wijzigingen van statuten, reglementen en andere fondsstukken*. In de ontwerp-lijst staat vermeld dat de neerslag hiervan ofwel integraal voor bewaring in aanmerking komt ofwel dat een selecte

steekproef zal worden bewaard. De Raad spreekt zijn waardering uit voor deze benadering, waarbij allereerst naar de omvang van de neerslag wordt gekeken om te bepalen of het wel noodzakelijk is hieruit een selectie te maken.

Kanttekeningen naar aanleiding van § 2.1 Algemene opmerkingen uit het 'Advies voor het KNHG inzake de selectielijst betreffende sociale verzekeringen' van de externe deskundige (d.d. 16 juni 1999)

§ 2.1.b.

De externe deskundige pleit voor het bewaren van stukken uit de periode 1940-1945 betreffende belangrijke categorieën immigranten, zoals die uit voormalig Nederlands-Indië en 'gastarbeiders'.

De Raad is inderdaad van mening dat de neerslag van handeling 51 (*bet verrekenen van verleende uitkeringen en geneeskundige verstrekkingen met uitvoeringsorganen in andere EU-lidstaten en andere verdragsstaten*) moet worden bewaard, zowel met het oog op immigrantengeschiedenis als met het oog op het feit dat het hier om uitzonderingen gaat met mogelijk diplomatieke complicaties. Daarentegen onderschrijft de Raad de beslissing van de RAD om de waardering V bij handeling 424 (*bet sluiten van contracten met buitenlandse banken en instellingen inzake de uitbetaling van uitkeringen ingevolge de sociale zekerheidswetgeving aan gerechtigden die in het buitenland wonen*) te handhaven. Zijns inziens is de neerslag van deze handeling financieel-technisch van aard, en wordt het doel van de externe deskundige niet gediend met bewaring van deze stukken.

§ 2.1.c.

Volgens de externe deskundige kunnen de effecten voor de verzekerden o.a. goed worden gemeten aan de hand van alle uitspraken van rechtsprekende organen. Deze handelingen worden - op enkele uitzonderingen na - gewaardeerd met B. De externe deskundige beveelt aan om ook de uitzonderingen op deze regel met B te waarderen, en noemt hierop de handelingen 449, 451, 462, 489, 833, 835, 883, 894, 897, 899, 900, 810, 834, 470, 335, 439, 901-905, 908, 471, 452, 455 en 465.

Uit het verslag van het driehoeksoverleg is de Raad gebleken dat van 6 genoemde handelingen (451, 462, 489, 833, 835 en 894) de waardering reeds is gewijzigd van V naar B.

Over de resterende handelingen (voor de bijbehorende beschrijvingen wordt gemakshalve verwezen naar de ontwerp-selectielijst) merkt hij het volgende op:

Handeling 449

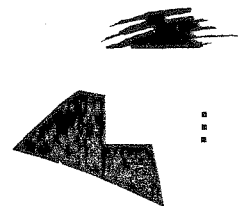
Onder verwijzing naar de opmerking onder het kopje *Algemeen* (blz. 4) bepleit de Raad om de neerslag van handeling 449 voor bewaring in aanmerking te laten komen.

Pagina

5

Ons kenmerk

arc-2000.1595/2

Handeling 883 en 899

De Raad onderschrijft de motivering van de RAD om bij deze handelingen, die alleen een onderlinge verrekening tussen instanties betreffen en geen verdere gevolgen hebben voor burgers of beleid, de waardering V te handhaven.

Handeling 897

Volgens de Raad is de neerslag van deze handeling financieel-technisch van aard, en wordt het doel van de externe deskundige niet gediend met bewaring van deze stukken.

Handeling 900, 901 en 902

De Raad kan uit de ontwerp-selectielijst niet goed opmaken of het bij deze handelingen gaat om ontheffing met betrekking tot individuele gevallen, en wenst hierover nadere opheldering.

Handeling 810

De Raad ondersteunt het pleidooi van de externe deskundige om de waardering te wijzigen van V naar B, omdat de neerslag van deze handeling inzicht geeft in de uitvoeringspraktijk van de sociale zekerheid.

Handeling 834

De Raad stemt in met het besluit van het driehoeksoverleg om deze handeling met V te waarderen, omdat voldoende neerslag van deze handeling wordt bewaard onder handeling 833.

Handeling 470

De Raad merkt op dat de desbetreffende actoren niet in de voorliggende adviesaanvraag zijn opgenomen. Niettemin is hij het eens met de externe deskundige dat de handeling met B dient te worden gewaardeerd.

Handeling 35 en 439

De Raad ondersteunt het pleidooi van de externe deskundige om de waardering te wijzigen van V naar B, omdat de neerslag van deze handelingen inzicht geeft in de uitvoeringspraktijk van de sociale zekerheid.

Handeling 903, 904 en 908

De Raad ondersteunt het pleidooi van de externe deskundige om de waardering te wijzigen van V naar B. Indien de neerslag een grote omvang heeft, adviseert hij om een steekproef te bewaren.

Handeling 905

De Raad ondersteunt het pleidooi van de externe deskundige om de waardering te wijzigen van V naar B, omdat de neerslag van deze handeling inzicht geeft in de uitvoeringspraktijk van het stelsel van sociale zekerheid.

Handeling 471

Bij deze handeling (*het behandelen van klachten over gedragingen van (het personeel van) het uitvoeringsorgaan bij de uitvoering van de sociale verzekeringswetten*) wordt verwezen naar de Sociale Verzekeringsraad, waar tot 1995 een klachtencommissie actief was. Bij deze actor staat echter de waardering V bij handelingen 452, 453 en 472 (§3.7 *Rechtsbescherming*, blz. 159 van de ontwerp-selectielijst).

De Raad betreurt het dat de neerslag van handeling 472 reeds is vernietigd. Derhalve acht hij het wenselijk om a) een steekproef te bewaren uit de neerslag van de handelingen 452 en 453 en b) juist omdat de neerslag bij de Sociale Verzekeringsraad is vernietigd, ook - indien aanwezig en niet doorgezonden ter behandeling door deze Raad - een steekproef te bewaren van de neerslag van handeling 471 bij de 3 desbetreffende organen (Sociale Verzekeringsbank, bedrijfsverenigingen en de Gemeenschappelijke Medische Dienst).

Pagina

7

Ons kenmerk

arc-2000.1595/2

Handeling 452 en 455

De Raad onderstreept het pleidooi van de externe deskundige om de waardering te wijzigen van V naar B, en adviseert om een steekproef uit de neerslag te bewaren.

Handeling 465

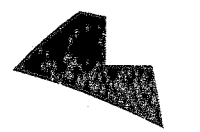
De Raad onderstreept het pleidooi van de externe deskundige om de waardering te wijzigen van V naar B, en adviseert om de neerslag integraal te bewaren.

Het bovenstaande impliceert dat de waardering van 13, mogelijk 16 handelingen uit deze categorie bestanden van vernietigen naar (gedeeltelijk) bewaren zou moeten worden gewijzigd. De Raad acht dit een statistisch verantwoorde reductie, ten behoeve van inzicht in de uitvoeringspraktijk van de sociale zekerheid en het onderzoek naar de effecten voor betrokkenen.

§ 2.1.d.

De externe deskundige pleit voor het bewaren van een verantwoorde selectie uit stukken die betrekking hebben op 'het toekennen, weigeren, herzien en intrekken van' uitkeringen, toeslagen en dergelijke, en noemt 20 handelingen die naar zijn mening relevant materiaal bevatten uit het oogpunt van historisch onderzoek naar de uitvoeringspraktijk van de sociale zekerheid.

Waar het gaat om de handelingen 418, 419, 96, 333, 336, 337, 362 en 419 onderschrijft de Raad de mening van de RAD dat in de neerslag te weinig relevante informatie is te vinden, en dat steekproeven geen essentiële bijdrage zullen leveren aan een reconstructie van het overheidshandelen op dit beleidsterrein. Echter: de handelingen 97, 100, 154, 220, 238, 961, 190, 635, 438, 774, 774 en 341 hebben juist betrekking op afwijkingen van

regels, regels voor bijzondere doelgroepen of interpretatie van regels. Derhalve ondersteunt de Raad het voorstel van de externe deskundige om hiervan een statistisch representatieve reductie te bewaren. Naar zijn opvatting hoeft de neerslag van handeling 774 maar zeer beperkt te worden bewaard.

§ 2.1.e.

De externe deskundige is van mening dat de verhouding tussen overheid, werkgevers en werknemers cruciaal is om de maatschappelijke inbedding en de maatschappelijke gevolgen van het systeem van sociale zekerheid te begrijpen. Om deze reden zou de neerslag van 10 handelingen met een uitvoerend karakter bewaard moeten blijven.

Uit het verslag van het driehoeksoverleg blijkt dat de waardering van 4 handelingen (91, 109, 354 en 637) reeds van V naar B is gewijzigd. Aangezien de neerslag van handeling 91 wordt bewaard, meent de Raad dat de neerslag van handeling 92 kan worden vernietigd. Verder beveelt hij aan om een steekproef te bewaren van handeling 490. Tenslotte zou de neerslag van de overige genoemde handelingen (649, 673, 674 en 456) bewaard moeten blijven ten behoeve van zowel netwerkonderzoek als onderzoek naar de motieven van lidmaatschap.

Pagina

8

Ons kenmerk

arc-2000.1595/2

§ 2.1.f.

De externe deskundige adviseert om ten dienste van toekomstig onderzoek een lijst aan te leggen met verwijzingen naar de vindplaatsen van KB's, Algemene Maatregelen van Bestuur en Ministeriële Regelingen. De Raad acht dit geen eis die aan een zorgdrager gesteld kan worden. Zijns inziens gaat het om het geven van een nadere toegang op het archiefbestand, wat tot de taken van het ARA behoort.

§ 2.1.g.

Uit het verslag van het driehoeksoverleg blijkt dat de waardering van de handelingen betreffende voorlichting zodanig is aangepast dat van de eindproducten (publicaties, brochures, e.d.) een exemplaar bewaard blijft. De Raad vindt dit een goede zaak.

§ 2.1.h.

De Raad onderschrijft de opmerking van de externe deskundige dat de neerslag van handeling 38 (*het deelnemen aan internationale overlegstructuren op het gebied van de uitvoering van de sociale verzekeringen*) bewaard moet blijven. Dit niet alleen uit oogpunt van (vergelijkend) historisch onderzoek naar de stelsels van sociale zekerheid in verschillende landen, maar ook in het licht van eventuele strijdige openbaarheidsregimes die in het internationale archiefbeheer gelden. Met andere woorden: voorkomen moet worden dat bepaalde neerslag zou worden vernietigd die in het buitenland (nog) niet openbaar toegankelijk is. Bovendien levert bewaring van de neerslag in eigen land een aanzienlijke besparing van reistijd en onderzoekskosten op.

6. *Advies*

De Raad adviseert u de ontwerp-selectielijst vast te stellen met inachtneming van de hierboven gemaakte opmerkingen. Bepleit wordt om de neerslag van 27 à 30 handelingen voor te dragen voor (gereduceerde) bewaring in plaats van vernietiging. Op een totaal van bijna 1000 handelingen acht de Raad dit een acceptabel aantal.

Dit advies is voorbereid door de Bijzondere Commissie Archieven van de Raad. Deze commissie staat onder voorzitterschap van mw drs. E.A.G. van den Bent, lid van de Raad. Secretaris is drs. S. Kers.

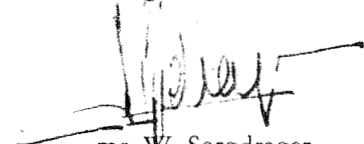
Pagina

9

Ons kenmerk

arc-2000.1595/2

Hoogachtend,

mr. W. Sorgdrager
Voorzitter

dr. J.A. Brandenburg
Algemeen secretaris